

STM

Lausuntopyyntö

14.07.2021 VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Esitys liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen. Muutoksia esitetään oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (1287/2013) ja terveydenhuoltolakiin (1326/2010). Lisäksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettuun lakiin (695/2019) siirrettäisiin luonteeltaan teknisenä muutoksena säännös terveydenhuoltolaista.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä, jotka koskevat hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyötä opiskeluhuollossa. Yhteistyön varmistamiseksi hyvinvointialueen alueella tulisi toimia opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, jonka toiminnasta säädettäisiin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Lisäksi opiskeluhuollon toteutuksen suunnitelmallisuutta edistettäisiin täsmällisemmällä sääntelyllä. Myös oppilaan ja opiskelijan henkilötietojen suoja, osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta vahvistettaisiin opiskeluhuollon kirjaamista, rekisteröintiä ja salassapitoa koskevilla muutoksilla sekä muutoksella koskien yhteydenottoa opiskeluhuoltopalveluihin. Lähipalveluperiaate ehdotetaan ulotettavaksi soveltuvin osin kouluterveydenhuoltoon.

Tausta

Hallitus antoi joulukuussa 2020 eduskunnalle esityksen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaiksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020 vp). Kyseessä on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskeva esitys. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu esitetään siirrettäväksi kunnilta uudelle hallintotasolle eli hyvinvointialueille. Eduskunta hyväksyi esityksen 23.6.2021.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä opiskeluhuoltopalvelut kootaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Uudistuksen jälkeen kunnan opetustoimi ja hyvinvointialue vastaavat yhdessä opiskeluhuollon kokonaisuudesta, johon sisältyy sekä yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhuolto. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki oppilaitoksissa työskentelevät henkilöt. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan

Lausuntopalvelu.fi 2/14

yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuoltopalveluja eli psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Hallituksen esityksen HE 241/2020 vp lausuntopalautteessa tuotiin esiin, että kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö

tulisi varmistaa opiskeluhollossa. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevassa sivistysvaliokunnan lausunnossa (SiVL 5/2021 vp) tuotiin esiin tarve varmistaa kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö opiskeluhollossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevaa esitystä täydentää huhtikuussa 2021 eduskunnalle annettu hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen (HE 56/2021 vp eli niin kutsuttu Sote100). Kyseisellä esityksellä ehdotetaan luonteeltaan teknisiä muutoksia lainsäädäntöön, jotta esityksessä mainitut lait olisivat sopusoinnussa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kanssa. Sote100-esityksessä ehdotetaan, että kunta ja hyvinvointialue laatisivat omat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta säädetään lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ssä.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on varmistaa riittävä yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä opiskeluhollossa. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla tavoitellaan opiskeluhollossa toteutuksen suunnitelmallisuuden varmistamista.

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään siihen, että opiskeluhollossa kirjaamisen, rekisterinpidon sekä salassapidon sääntely vastaisi paremmin Euroopan unionin yleistä tietosuojasetusta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen hallintorakenteita.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:ää täsmennettäisiin niin, että yhteydenotto opiskeluhollossa laajennettaisiin koskemaan myös koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Yhteydenotto perustuisi ehdotettujen muutosten jälkeen selkeämmin oppilaan tai opiskelijan suostumukseen. Tämä edistäisi osaltaan oppilaan ja opiskelijan osallisuutta, henkilötietojen suojaa sekä itsemääräämisoikeutta.

Tavoitteena on myös selkiinnyttää viranomaisten vastuita opiskeluhollossa ohjauksessa ja kehittämisessä. Opiskeluhollopalvelujen saavutettavuus pyritään lisäksi varmistamaan säätämällä lähipalveluperiaate ulotettavaksi soveltuvin osin myös kouluterveydenhuoltoon.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssa julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausunnossa tulee mainita diaarinumero (VN/2575/2021). Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntopalvelu.fi 3/14

Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-sivustolle. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi -sivustolta Ohjeet > Käyttöohjeet. Voit pyytää tukea palvelun käyttöön osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia, ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään antamaan viimeistään tiistaina 31.8.2021 Lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Valmistelijat

Lisätietoja

Arja Ruponen, neuvotteleva virkamies, 14 -16.7.2021 ja 9.8.2021 alkaen

Malla Parkkonen, asiantuntija, 14 - 20.7. ja 9.8.2021 alkaen

Riina-Maria Leskelä, erityisasiantuntija, 19.- 28.7.2021

Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

KOULUKURAATTORIT RY:N LAUSUNTO

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

- Kyllä
- Ei
- Huomioitanne

Esitys on kannatettava kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi. Alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän kokoonpano vaikuttaa tulevan melko laajaksi ollakseen tehokas toimija, joten oleellista on se, että siinä on myös *opiskeluhuollon ammattihenkilöiden edustus*. Tällöin turvataan se, että *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma on realistinen ja opiskeluhuoltoa toteuttavat toimijat tulevat huomioituksi*.

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

- Hyvinvointialueella
- Koulutuksen järjestäjällä
- Sovitaan alueellisesti
- Huomioitanne

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Ei
- Huomioitanne

Esitys on kannatettava, koska tämä voi helpottaa koulujen ja oppilaitosten opiskelusuunnitelmien tekemistä suht samanlaiseksi, kun pohja on tehty kunnassa tai useamman kunnan yhteistyössä. Tässä ryhmässä käydään läpi hyvinvointialueella sijaitsevien opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ilmoittamia arvioita opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja sen mukaisesti kohdennetaan palveluita. Tässäkin kohtaa ryhmässä tulee olla edustus tai ainakin tiedonanto-oikeus opiskeluhuollon ammattihenkilöille sekä sosiaali- että terveystieteiden alueilta, jotta työntekijöitä ei siirrettäisi lyhytjänteisesti koulusta tai oppilaitoksesta toiseen. Kuraattorityössä oppilaitoksen tuntemus on erittäin tärkeää, koska oppilas- ja opiskelijahuoltolaki korostaa yhteisöllisen työn ensisijaisuutta eikä tämä toteudu, mikäli työntekijöitä siirrellään ja kierrätetään.

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen

aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Esitys olisi silloin kannatettava, jos päällekkäistä työtä voidaan välttää ja jos palveluiden resurssointi kohdentuisi suunniteltujen mitoitussuosituksen mukaisesti. Ellei, niin monen tason opiskeluhoitosuunnitelmat ovat kankeita ja vaikeita valvoa etenkin, jos alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä on kokoonpanoltaan laaja ja osallistujat sellaisia, jotka eivät osallistu opiskeluhoitopalveluiden toteuttamiseen. Kuinka monta päällekkäistä samansisältöistä suunnitelmaa on tarpeen laatia?

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

-

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

- Kyllä
- Ei
- Huomioitanne
-

Aikataulu on kireä siihen, että hyvinvointialueen organisaatiossa saataisiin kaikki opiskeluhoollon toteuttamiseen tarkoitetut asiat ja järjestelmät järjestettyä toimintavalmiiksi. Tällä hetkellä Suomessa Aura-asiakastietojärjestelmää noin 130 kuntaa ja yhteensä psykologi- ja kuraattorikäyttäjii on lähes 1400. Kyseisessä ohjelmassa kuvataan lakisääteinen yhteisöllinen että yksilökohtainen opiskeluhoitotyö. Jos tästä ohjelmasta luovutaan, niin miten käy vanhoille asiakaskirjaamisille, joita tulee säilyttää sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain mukaan 30 vuotta. Jos päädytään asiakasjärjestelmien vaihtamiseen, niin uusiin ohjelmiin perehtyminen vie aikaa ja ohjelmia tulisi muokata myös opiskeluhoollon kaikkea työtä kuvaaviksi. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain velvoite tehdä yhteisöllistä työtä tulisi myös saada kirjattua tilastointia ja seurantaa varten.

Tällä hetkellä kuraattorityön asiakaskirjaukset eivät siirry Kantaan. Mikäli esim. Aura lakkaisi olemasta, niin asiakaskertomukset eivät ole tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta tietosuojasetuksen mukaisesti turvassa. Koska kuraattori- ja psykologityö eivät ole pelkästään sosiaali- tai terveydenhuoltolain mukaista toimintaa, niin olisi tärkeää saada toiminnan kuvaamiseen yhteinen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä, jossa kuvataan myös lakisääteinen opiskeluhoitotyö. Aura-asiakastietojärjestelmä vastaa tällä hetkellä hyvin sekä lakisääteisen yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön kuvaamiseen, joten olisiko Aura-asiakastietojärjestelmä tulevaisuudessa integroitavissa Kantaan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojärjestelmiin.

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Opiskeluhoitokertomuksen ajatus oli oppilas- ja opiskelijalaki säädettäessä hyvä, mutta se ei ole lain voimassa oloaikana toiminut ajatellulla tavalla. Ehdotettu muutos ei siis ole toteutettavissa nykyisillä ohjelmilla. Opiskeluhoitokertomuksen kirjaamiseen ei ole edelleenkaan olemassa mitään toimivaa rekisteriä. **Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaan tai opiskelijan opiskeluhoitokertomusta ei voida täyttää kronologisesti eikä se siirry sähköisesti koulusta toiseen tai perusopetuksesta toiselle asteelle. Ainoa tapa, jolla opiskeluhoitokertomus**

voidaan saada toisen koulun tai oppilaitoksen henkilöstön tietoon, on sen lähettäminen kirjepostissa. Hienoa olisi, jos valtakunnan tasolla saadaan ohjelma / rekisteri, jossa tämä kronologisuus ja oppilaan tai opiskelijan tietojen siirtyminen voi tapahtua sähköisesti.

Toisekseen se, että opiskeluhoitokertomuksen käyttämisen esimerkkinä oli otettu opiskelijan kuormittava elämäntilanne ja sen myötä opintojen toisin järjestäminen. Näitä tilanteita on kouluilla ja oppilaitoksissa useita ja ne ovat useimmiten pystytty pedagogisin menettelyin eikä niitä varten ole laadittu opiskeluhoitokertomusta. Toisen asteen oppilaitoksissa opintoja voidaan henkilökohtaistaa em. syystä ilman, että niistä tulee laatia opiskeluhoitokertomus.

Lakiehdotuksen 14§:n 4 momentissa puhutaan opiskeluhoollon monialaisesta asiantuntijaryhmästä. Ehdotus antaa ymmärtää, että kaikki opiskeluhoollon asiakkuudet tulisi monialaisen asiantuntijaryhmän arvion perusteella/kautta asiakkaiksi. Näin ei suinkaan käytännössä ole, vaan asiakkuuteen tuloväylät ovat hyvin moninaiset. Ehdotus antaa ymmärtää, että monialaisen asiantuntijaryhmän koollekutsumiset olisivat jopa pakollinen vaihe opiskelijan auttamisessa. Tällainen toimintamalli on erittäin hidas, kankea, asiakkaiden ja työntekijöiden kannalta mahdoton toteuttaa. Näin ollen yksilökohtaiseen opiskeluhoollon toteuttamiseen ei tarvita opiskeluhoitokertomuslomakkeen käyttöä, vaan kuraattoreiden, psykologien, terveydenhoitajien ja lääkäreiden omat kirjaukset heidän asiakaskertomuksiinsa.

Monissa kunnissa opiskeluhoitokertomusten kirjaaminen on säilytetty pysyvästi kuraattoreille ja näin ei voi jatkua. Kuraattorit kirjaavat sekä yksilötapaamiset että monialaiset asiantuntijaryhmäkokoukset omiin tietojärjestelmiinsä eikä kuraattoria voi velvoittaa tuplakirjauksiin. Voisiko laissa täsmentää, että monialaisen asiantuntijaryhmän koollekutsuja toimii myös ko. kokouksen vastuuhenkilönä ja opiskeluhoitokertomuksen kirjaajana.

“Opiskeluhoittoa toteuttavat kuraattorit kirjaavat opiskelijan yksilötapaamiset sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin, joiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000). Opiskeluhoollon kuraattorin kirjaamisessa noudatetaan sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettua lakia (245/2015).”

Edellä mainitut muutokset ovat perusteltuja ja ehdotukset kuraattorityön kirjaamiskäytäntöjen yhtenäistämistä ovat tarpeellisia. Mitä tarkoitetaan sosiaalihuollon asiakaskirjoilla, jos ne eivät enää voi olla kuraattorityön asiakaskertomuksia. Tarkoittaako tämä automaattisesti sitä, että kuraattorit pakotetaan jatkossa käyttämään sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmiä, jotka eivät ilman niihin tehtäviä muutoksia palvele kuraattorityön kaikkea kirjaamista. Nykyisissä sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmissä ei voi kuvata lakisääteistä yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä, jota kuraattorit ja psykologit tekevät lähes päivittäin kouluissa ja oppilaitoksissa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki korostaa yhteisöllisen opiskeluhoitotyön ensisijaisuutta ja sen kirjaaminen, tilastointi ja seuranta on työn kehittämisen vuoksi tärkeää. Esityksessä yhteisöllinen opiskeluhoitotyö jää OPH:n valvontaan, joten miten yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kirjaaminen on ajateltu toteuttaa. Opiskeluhoollon henkilöstöä ei voi velvoittaa kirjaamaan yksilökohtaista opiskeluhoitotyötä yhteen (THL:n valvomaa) ja yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä toiseen (OPH:n valvomaa) ohjelmaan.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

8) Opiskeluhoollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja

kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

- Kyllä
- **Ei. Mikäli vastaatte ei, miten pitkän siirtymäajan arvioitte olevan tarpeellinen**
- Muita huomioitanne

Siirtymäaika tulee liian pian, koska nykyiset sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmät eivät palvele kaikilta osin kuraattorin lakisääteisen opiskeluhooldotyön kirjaamista. Aikaa tarvitaan myös mahdolliseen uuteen asiakastietojärjestelmään perehtymiseen. Siirtymäaikaa on syytä varata 1–2 vuotta lisää.

Kuraattorin kelpoisuuden täsmentämistä koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa on edelleen esillä mahdollisuus toimia kuraattorina ilman, että työntekijä on Valviran hyväksymä sosiaalihuollon ammattihenkilö. Miten Kanta-arkistointi onnistuu henkilöiltä, jotka eivät ole sosiaalihuollon ammattihenkilöitä eivätkä tule saamaan sote-varmennekorttia?

Nyt käsittelyssä olevan lakiluonnoksessa vedotaan opiskeluhooldhenkilöstön puutteelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännölliseen tuntemukseen, mikä ei pidä paikkaansa, jos kunta on palkannut kuraattoreiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä.

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhooldon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhooldon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhooldon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhooldtopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan lisäys lakitekstiin ei ole tarpeen, koska kouluilla ja oppilaitoksissa jo nyt osataan ohjata oppilaita tai opiskelijoita oikeille tahoille heidän tarvitsemansa avun mukaisesti. Lainsäätäjillä vaikuttaa olevan tästä virheellinen käsitys, ettei näin tapahtuisi. Toisekseen lääkärille ei pääse suoraan, vaan lähes aina terveydenhoitajan kautta. Laki antaisi virheellisen kuvan tästä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta säädetään jo oppilas- ja opiskelijahuoltolain 8 §:ssä. Terveydenhoitajan ja lääkärin tavoitavuudesta koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa säädetään 17 §:ssä.

Toisen asteen koulutuksessa syy, miksi kuraattorille ohjataan ensisijaisesti (paitsi kiireellisissä terveysasioissa) voi yksinkertaisesti olla se, että **kuraattori on LÄSNÄ oppilaitoksessa ja terveydenhoitaja ei ole**, koska monissa kunnissa opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat keskitettyjä ja palveluihin pääsee vain ajanvarauksella.

Toinen syy myös siihen, miksi oppilas tai opiskelija ohjataan esim. mielenterveysasioissa (tulosityllä “tunne-elämä”) kuraattorille on se, että monissa kunnissa on luotu **toimintamalli, jossa kuraattori voi myös tehdä alkukartoituksen ja työskennellä oppilaan tai opiskelijan kanssa lievissä mielenterveyden asioissa**. Lisäksi mm. Keski-Suomen ja Pirkanmaan sote-hankkeissa yhtenä merkittävänä kehityskohteena on IPC-ohjaus- ja neuvontamallin jalkauttaminen, mikä tarkoittaa perusopetuksen ja toisen asteen opiskeluhooldon työntekijöiden kouluttamista ko. menetelmän käyttäjiksi.

Koulun tai oppilaitoksen henkilöstön mahdollisuus konsultoida opiskeluhooldon työntekijöitä haastavissa tilanteissa pitää turvata jatkossakin. Nyt ajateltu muutos “oppilaan tai opiskelijan kanssa yhteisymmärryksessä tehtävästä yhteydenotosta” voi estää lain rikkomisen pelossa koulun

tai oppilaitoksen henkilöstöä konsultoimasta huolta herättävästä asiasta kuraattoria tai psykologia. Tulee myös ottaa huomioon, että joskus huolen ilmoittaminen pelkästään kotiin voi vaarantaa lapsen tai nuoren tilanteen.

Opiskeluhuollosta ei saa tulla pelotetta henkilökunnalle eikä oppilaille tai opiskelijoille. Tässä on suuri riski siihen, että koulun tai oppilaitoksen henkilöstö kääntyy haastavissa tilanteissa muun kuin opiskeluhuollon henkilöstön puoleen (nuoriso-ohjaajat, kasvatusohjaajat, tsempparit ym. hanketyöntekijät), jolloin oppilaan tai opiskelijan asiat eivät välttämättä etene opiskelijan edun mukaisesti. Lisäksi vaarana on myös se, etteivät lastensuojelulliset ja rikoksen tunnusmerkit täyttävä asia etene, jos ne yksistään jäävät esim. opettajan pohdittavaksi.

Nykyäänkin oppilas tai opiskelija voi itse valita opiskeluhuollon työntekijän eikä tämä lakimuutos toisi käytäntöön mitään uutta. Kuraattorille tai terveydenhoitajalle pääsee yleensä nopeammin kuin psykologille tai lääkärille.

On hyvä, että opiskeluhoito pidetään fyysisesti lähipalveluna, mutta sen toimintaedellytyksiä ei pidä muilla lainsäädännöllisillä seikoilla estää tai hankaloittaa.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen

Ei, ohjaus- ja kehittämisvastuut tulee säilyttää nykyisellään

En ota kantaa

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Esityksessä vedotaan epäkohtiin, jotka eivät suurimmassa osassa kuntia pidä paikkaansa. Byrokraattisuus vaikuttaa lisääntyvän.